

met opgave der doodsoorzaak vóór dat de uitkeering heeft plaats gehad", zooals collega KROL mededeelt, maar daarin wordt gesproken, *dat het voor de levensverzekeringmaatschappijen gewenscht is*, dat de verklaring enz..

Voor de geneesheeren nu, die geen verklaring willen geven, vóór dat de uitkeering heeft plaats gehad, is conclusie C van toepassing, de eenige conclusie, waarin sprake is van den geneeskundigen adviseur, en op deze conclusie berustte mijn inleidende alinea. In deze conclusie C spreekt de Ned. maatschappij tot bevordering der geneeskunst de wenschelijkheid uit, dat een verklaring van overlijden met opgave der doodsoorzaak *na* de uitkeering in geen geval geweigerd worde aan den geneeskundigen adviseur, mits deze zich verbindt met inachtneming van het geneeskundig ambtsgeheim deze verklaring *uitsluitend* te doen dienen ten behoeve der statistiek.

Nu blijkt uit de mededeeling van collega KROL en ook uit mijn ervaring, dat reeds vóór de uitkeering, *directie en geneeskundige adviseur* zich de noodige gegevens trachten te verschaffen, de een via de rechtverkrijgenden, de andere via den geneesheer, die den overledene heeft behandeld. Hij noemt den laatsten weg *een collegialen*. De dienst, die hem bewezen wordt, is echter geen collegiale, maar een ten behoeve en mischien ten bate van zijn maatschappij.

Dat informeerden van den geneeskundigen adviseur bij den geneesheer, reeds vóór dat de uitkeering heeft plaats gehad, is m. i. niet in overeenstemming met den geest van het getroffen compromis. Hij treedt eerst op, als de directie niet is kunnen slagen en de uitkeering heeft plaats gehad, en dan is de mededeeling van de doodsoorzaak alleen nog maar van belang voor de statistiek.

's-Gravenhage, 20 Maart 1920.

L. NAVIS H.ZN.

KREOSOOT EN GRIEP.

Wat wil collega FREDERIKSE eigenlijk van mij? (Zie *Ned. Tijdschr. voor Geneesk.*, n°. 10). Zie hier de nuchtere feiten. Ik lees verleden jaar in een Engelsch tijdschrift een stukje van iemand, die met een kreosootdrank buitengewoon goede uitkomsten had bij griep en longontsteking (de bewuste patiënt, die dood was gegaan, was dan ook niet, zooals collega FREDERIKSE meent begrepen te hebben, van mij, maar van den Engelschen schrijver). Ik vermeld dit, zonder commentaar, in het *Ned. Tijdschr. voor Geneesk.* en houd het in mijn gedachten voor een mogelijk komende griep-epidemie. De epidemie komt. Ik geef het middel in al mijn gevallen met koorts en hoesten. Geen enkele sterft. Dit zegt niets, omdat het aantal behandelden klein was. Er komt weer een griep-epidemie (de thans afnemende). Ik geef weer in alle gevallen de kreosootdrank. Weer geen doden, thans bij een grooter aantal zieken van mij zelf, benevens een groot aantal van een zieken collega. Dit zegt weer bijna niets; alleen ik voel mij gedrongen anderen dit feit mede te deelen, ter navolging. Zoodoende kwam in het *Ned. Tijdschr. voor Geneesk.*, n°. 9 een stukje van mij voor, *zonder eepige pretentie*, in aansluiting aan een mededeeling van collega H. B. L. VOS. En nu wil collega FREDERIKSE beweren, dat ik „nog nooit een patiënt aan influenza of longontsteking heb verloren”. En dat ik deze ervaring hem en anderen „zoo veel jaren lang onthield"! Hij is lichtelijk abuis, want de heele ervaring dateert van begin 1919 en is dus nauwelijks één jaar oud, en *in dien tijd* heb ik geen patiënt aan griep of longontsteking verloren en juist daarom heb ik hem deze ervaring niet onthouden.

Amsterdam, 13 Maart 1920.

B. PREMSELA.

DE PROTEINE-THERAPIE.

Collega INDEMANS miste, naar hij 20 Maart in dit *Tijdschrift* mededeelde, in mijn artikel over proteïne-therapie de onderzoeken van BLONDEL. INDEMANS zelf heeft, zoowel in zijn oorspronkelijke publicatie als in zijn ingezonden stukje, opgemerkt, dat BLONDEL „melkwei inspuit, die *soms sporen eiwit*, doch vooral *melkfermenten oxydasen*) bevatte”. De inspuitingen van BLONDEL behooren dus niet tot de proteïne-

therapie of eiwitbehandeling en daarom dus niet tot mijn onderwerp. De andere schrijvers, die INDEMANS aanhaalt (BIEDL, KRAUS, WEICHARDT) heb ik alle uitvoerig besproken.

Utrecht, 21 Maart 1920.

E. H. B. VAN LIER.

DE BEHANDELING DER DIJHALSBREUK.

„Het wil mij dus toeschijnen, dat het blootleggen der breukeinden bij oude beenbreuken noodzakelijk is en bij versche zeer gewenscht, zonder dat hiertegenover „nadeelen staan”.

Tot deze uitspraak komt collega KROPVELD in het vorige nummer van dit *Tijdschrift*, omdat hij een paar photo's gezien heeft, waaruit bleek, dat de repositie volgens WHITMAN niet volkomen was gelukt. (De bekende mislukkingen bij de penmethode zijn immers volstrekt niet altijd aan slechte repositie te wijten). Om deze enkele uitzonderingen dus — ik raad collega KROPVELD aan, eens de reeksen photo's uit de verzameling van dr. SCHOEMAKER te gaan zien — zál men bij patiënten, waar men bijna steeds vóór alles de operatie zoo weinig ingrijpend mogelijk zal doen zijn, een arthrotomie uitvoeren, een operatie die, in vergelijking met de door mij aanbevolen methode, zeer groot moet heeten en die (herhaaldelijk heb ik mij daarvan op het lijk kunnen overtuigen) nog maar een zeer beperkt inzicht geeft in de intracapsulaire verhoudingen. Dat nu het boren na arthrotomie „buitengewoon eenvoudig” zou zijn, kan ik evenmin toegeven. Het richtinstrument zal ook dan nog zeer nuttig kunnen zijn. Op welke wijze en hoe dikwijls heeft collega KROPVELD deze gunstige ervaring gehad?

Maar nu iets, wat mij meer persoonlijk raakt. In een noot schrijft collega KROPVELD, waar hij over het door mij ontworpen instrument spreekt: „een instrument met hetzelfde „doel is in 1908 door DELBET aangegeven, die ook de kapsel wil sparen”. Evenals ik put hij deze wetenschap waarschijnlijk uit de „*Nouveau traité de chirurgie*” waar onder „*Renchevillement sans arthrotomie préalable*” op bldz. 532 op een dergelijk instrument bedoeld wordt. Hiervoor wordt verwezen naar: „DELBET, *Bull. Acad. med. Paris*, 1908”. Zoekt men die plaats echter op, dan vindt men (op bldz. 315) niets dan de bloote mededeeling, dat DELBET een voordracht hield over dijhalsbreuken; waaruit KROPVELD wel, evenmin als ik, veel wijzer zal zijn geworden.

Amsterdam, 21 Maart 1920.

W. F. WASSINK.

CONGRES VOOR CLIMATOLOGIE EN THALASSO-THERAPIE TE MONACO.

Van 14 tot 24 April a. s. zal te Monaco een congres plaats hebben, onder voorzitterschap van den bekenden oceanograaf prins ALBERT I van Monaco. Het bestaat uit vier afdelingen, n.l.: *a.* Hydrologie en hydro-minerale Geologie; *b.* Hygiëne en Climatologie; *c.* Thalasso-therapie; *d.* Badplaatsen (binnen-, en zee-) en luchtherstellingsoorden. Na dit congres wordt o. a. een congres voor alpinisme en een voor tourisme gehouden.

Toegang tot deze congressen wordt verleend na een storting van 25 francs voor de gewone leden en van 15 francs voor hun naaste familieleden. De congresleden ontvangen een korting op de spoorwegtarieven, van Parijs af gerekend, en er zullen verschillende uitstapjes worden gemaakt, w. o. naar San Remo en naar Corsica. Een speciale trein zal op 12 April uit Parijs naar Monaco vertrekken.

Zij, die aan een of meer der afdelingen van het congres wenschen deel te nemen, kunnen op aanvraag het programma van het congres bij een der leden van de Nederlandsche commissie bekomen. Aanvraag tot deelneming aan het congres moet voor 10 April in het bezit zijn van een der commissieleden, wiens naam *niet* tusschen haakjes is geplaatst.

De Nederlandsche Commissie voor het Congres te Monaco:

(Professor H. TREUB),

Dr. J. VAN DER HOEVEN LÉONHARD, Amsterdam,

(Professor E. C. VAN LEERSUM),

Dr. H. J. KESSLER, Rijsenburg,

Lector Dr. F. H. QUIX, Utrecht,

Dr. J. VISSER DZN., Rotterdam,

Lector Dr. F. A. STEENSMA, Utrecht,